

BRON 5 Genot en geluk

Genot en geluk hebben veel met elkaar te maken. Maar toch maken mensen gewoonlijk onderscheid.

Waar gaat het bij genot om? Bij genot gaat het op de eerste plaats om genieten met je *zintuigen*: een lekker (fris)drankje bijvoorbeeld. Op de tweede plaats gaat het bij genot meestal ook om een *korte tijd*: genot stopt bijvoorbeeld als de smaak van de frisdrank uit je mond weg is en de smaakpapillen geen prikkels meer doorgeven aan je hersenen.

Genot zou je daarmee kunnen omschrijven als *zintuiglijk* geluk. Daarmee is genot wel geluk,

maar niet alle geluk is genot, zoals een koe een dier is maar niet ieder dier een koe.

Wat is dan kenmerkend voor geluk? Wanneer gebruiken we het woord 'geluk' en niet het woord 'genot'? Bij geluk gaat het om je *helemaal goed voelen*, om een gevoel van tevredenheid; je bent gewoon blij dat je leeft. Kortstondige negatieve ervaringen zoals een stomme opmerking die iemand naar je hoofd slingert of een pijnlijke val met je fiets, maken geen einde aan het feit dat je een gelukkig bestaan leidt – al was het even allesbehalve genieten!

14

Geef bij ieder van de vijf zintuigen een voorbeeld van genieten.

Zien: _____

Horen: _____

Proeven: _____

Ruiken: _____

Voelen: _____

15

Geef commentaar op één van de drie volgende stellingen. Je kunt het *wel of niet of gedeeltelijk eens zijn met de stelling die je kiest*.

- Als je heel vaak (zintuiglijk) geniet, ben je automatisch gelukkig.
- Als je nooit geniet, kun je niet gelukkig zijn.
- Genieten is een onderdeel van een gelukkig leven.

_____

_____

_____

BRON 6 Extatisch geluk

Extatisch geluk is een bijzondere vorm van geluk. Wie in extase is, lijkt deze wereld te hebben verlaten. Men is buiten zichzelf, in trance, men voelt zich weggevoerd; vergelijk 'ex' (weg, uit etc.) in het woord extase. Mensen kunnen in extase geraken door bijvoorbeeld lang achtereen intensief te dansen. We kennen dit verschijnsel bij concerten.

Maar extase komt ook voor bij religies. Zo proberen sjamanen in Siberië contact te krijgen met de geestenwereld door een toestand van trance op te wekken. Dansen is een van de manieren waarop de sjamaan in trance kan geraken en contact probeert te leggen met de bovennatuurlijke wereld.

Maar ook binnen de hedendaagse christelijke Pinkstergemeente komen extatische praktijken voor waarbij men klap, danst en springt. De aanhangers hebben dan het gevoel dat de geest van God over hen neerdaalt. Men spreekt bij extatisch geluk daarom ook wel van bovenaards of hemels geluk. Binnen de opvattingen van veel religies wacht dit bovenzinnelijk geluk na de dood in de hemel. Sommige mensen ervaren extatisch geluk bij het horen van bepaalde muziek. Ook van seksuele ervaringen wordt wel gezegd dat ze wegvoeren van de aardse werkelijkheid en extatisch geluk verschaffen. En fijnproevers kunnen soms in extase geraken bij een heerlijk gerecht.

Sjamanendrum

16

Zoek een concreet voorbeeld van mensen die zich in extase dansen bij een religieuze viering of bij een concert. Kijk bijvoorbeeld op YouTube en maak een kort verslag.

_____

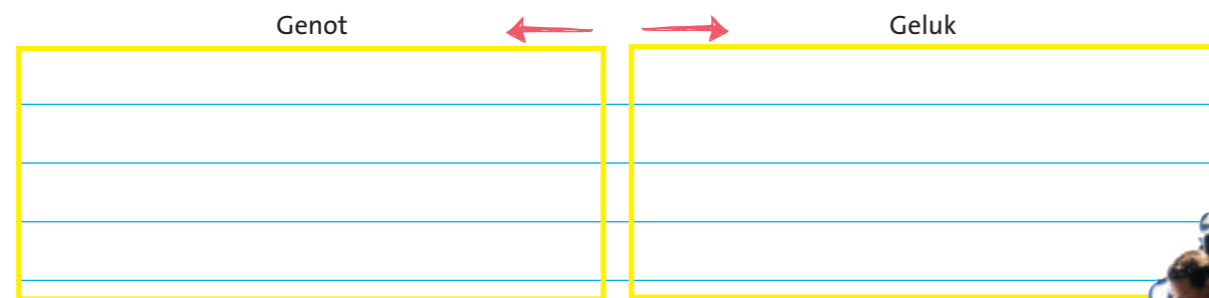
_____

_____

12

Welke begrippen passen eerder bij genot, welke bij geluk?

tevredenheid, zintuigen, langdurig, je hele bestaan, lekker, innerlijke rust, kortstondig.

13

a. Welke twee kenmerken heeft genot/genieten?

1. _____

_____

2. _____

_____

b. Wat is kenmerkend voor geluk? Geef twee verschillen met genot.

1. _____

_____

2. _____

_____

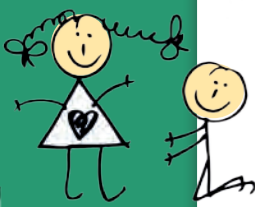
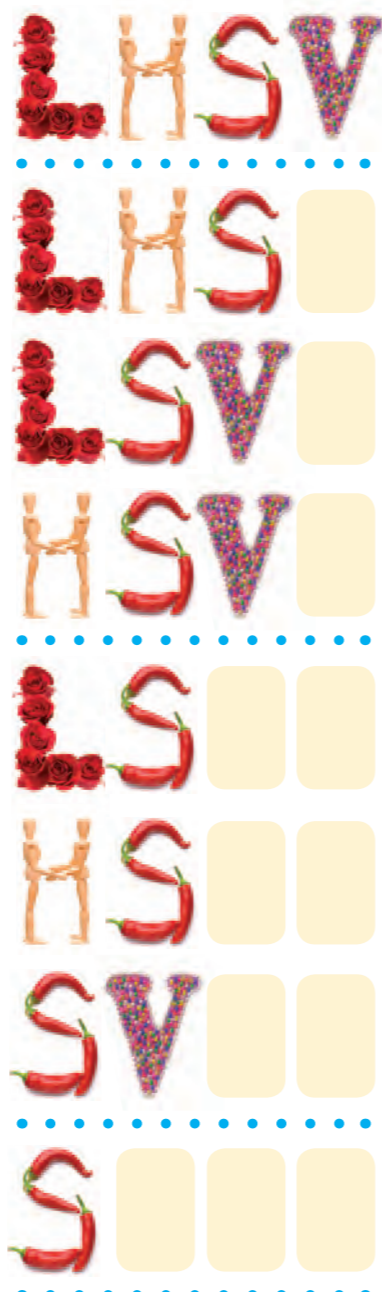

BRON 2 Seksualiteit L, H, S en V

We hebben tot nu toe drie belangrijke begrippen genoemd: seks (S), huwelijk (H) en voortplanting (V). Bij deze drie voegde zich vanaf de 18^e eeuw geleidelijk een nieuwkomer: liefde (L). Men trouwde voortaan met iemand van wie men hield, men trouwde uit liefde en niet om een bruidschat, macht of maatschappelijke zekerheid. Trouwen uit liefde is dus een tamelijk nieuw verschijnsel.

Liefde (L) Huwelijk (H) Seks (S) Voortplanting (V)	} deze vier vormen vanaf de 18 ^e eeuw een eenheid (LHSV)
---	---

De volgorde van de viereenheid luisterde heel nauw: eerst liefde, dan trouwen, dan seks - met als gevolg kinderen. Zo werd bijvoorbeeld seks niet tussen liefde en huwelijk geplaatst, nee: eerst trouwen en dan seks.

9

Leg uit: 'Trouwen uit liefde is een tamelijk nieuw verschijnsel.'

10

a. Welke combinatie van L, H, S, en V kwam in de middeleeuwen vaak voor? Let dus op welke letters er in de combinatie zitten en in welke volgorde ze staan.

---

b. Wat deugde er volgens veel mensen vanaf de 18^e eeuw niet aan de combinatie LSHV?

11

Als seks zo taboe is dat er niet over gesproken mag worden: welk nadeel heeft dat voor jonge mensen?

12

In onze tijd is veel aandacht voor seks. Seks en naakt worden als positief gezien en aantrekkelijk gevonden in films en reclame.

Hoe lag dat vóór de seksuele revolutie? Je antwoord dient uit twee elementen te bestaan.

1. _____

2. _____

13

a. Welke combinatie van L, H, S, en V kwam in de tijd vóór de seksuele revolutie het vaakst voor?

---

b. Welke nieuwe combinaties komen tegenwoordig veel voor? Leg ook uit wat die combinaties dan inhouden.

14

a. Hoe denk jij over de hoeveelheid seks in reclame? Vind je dat storend? Waarom wel/niet?

---

b. Vind je reclames voor producten die 'sexy' gepresenteerd worden geloofwaardig? Waarom wel/niet?

Tot slot volgt hier een tekst van Pico. Deze Italiaanse filosoof uit de vijftiende eeuw geeft het bijbelse scheppingsverhaal weer, zoals het volgens hem gelezen moet worden. Want volgens hem draait het in dit verhaal om een antwoord op de levensvraag: 'Wie of wat is de mens?'

Pico: de schepping van de mens
Toen God alle dingen geschapen had, besloot Hij de mens te scheppen (...) en sprak tot hem: 'Ik geef je geen vaste verblijfplaats en geen speciale taak, zodat *wat* je wilt zijn en *waar* je wilt zijn, naar eigen inzicht zelf kunt kiezen. Alle andere wezens heb ik een bepaalde natuur gegeven en ze zijn gebonden aan vaste grenzen. Maar jij zult die natuur zelf bepalen en je eigen grenzen vaststellen, want ik heb je toevertrouwd aan je eigen vrije wil. Ik heb je een plaats gegeven midden in het heelal, zodat je van daaruit gemakkelijk alles kunt overzien wat bestaat. En ik heb je niet hemels of aards, niet sterfelijk of onsterfelijk gemaakt, zodat je als een vrij en zelfstandig kunstenaar jezelf kunt modeleren en boetseren tot datgene wat je wilt zijn. Het staat je vrij te ontaarden naar het lagere, naar het dierenrijk; maar je kunt je ook verheffen tot wat boven je verheven is.'

Naar: Pico della Mirandola (1463 – 1494), *Over de menselijke waardigheid*

22

Pico laat God zeggen dat alle wezens (behalve de mens) een bepaalde natuur hebben.

a. Wat bedoelt Pico met 'een bepaalde natuur'?

---

b. Als je kijkt naar de levende natuur om ons heen: waaruit blijkt dan dat planten en dieren een bepaalde, 'vastomlijnde' natuur hebben?

---

c. Waaruit blijkt dat de mens zijn eigen grenzen kan vaststellen en niet gebonden is aan vaste grenzen, zoals de dieren?

Pico laat God zeggen: 'de mens is als een kunstenaar'.

d. Wat zou Pico met deze beeldspraak willen duidelijk maken?

Volgens Pico wil het bijbelse scheppingsverhaal duidelijk maken dat de mens een vrij en verantwoordelijk wezen is.

e. Uit welke woorden van Pico blijkt dat duidelijk?

BEGRIPPEN BIJ HOOFDSTUK

Atheïsme

De overtuiging dat er geen god bestaat ('theos' = god en 'a' = niet/geen).

Biologie

Letterlijk: wetenschap van wat leeft. *Bios* betekent 'leven' en *logos* betekent 'wetenschap'.

Creationisme

De opvatting dat het bijbelse scheppingsverhaal letterlijk genomen moet worden, dus dat God het heelal, de aarde en alle soorten levende wezens heeft geschapen.

Evolutie

Geleidelijke ontwikkeling tot iets hogers, iets beters. In het bijzonder de ontwikkeling van diersoorten van lagere tot hogere vormen van leven.

Gen

Deeltje in elke celkern van een levend wezen dat zorgt voor de overdracht van erfelijke eigenschappen.

Geologie

Letterlijk: aardkunde. *Geos* betekent 'aarde' en *logos* betekent 'wetenschap'.

Mutatie

Een afwijking in het erfelijk materiaal dat wordt doorgegeven.

Mythe

Een fantasierijk verhaal waarin goden of goddelijke voorouders een rol spelen. De verhalen gaan vaak over het ontstaan en de ondergang van de wereld of van een cultuur. In afgeleide zin betekent mythe ook: een onzinnig of verzonnen verhaal.

Natuurlijke selectie

Dit houdt in dat organismen die beter in hun omgeving passen, meer kans hebben om te overleven en voor nakomelingen te zorgen dan minder goed aangepaste organismen. Degene die het best is aangepast, heeft grotere overlevingskansen (in 'the struggle for life') en zal de overhand in de groep krijgen ('survival of the fittest').

Scheppingsverhaal

Verhaal over de oorsprong van de mens en de wereld. Zo'n verhaal kunnen we opvatten als een verzameling antwoorden op zowel gewone vragen als levensvragen. De vragen waarop het verhaal de antwoorden vormt, worden in het verhaal zelf meestal niet gesteld.

Vernuftig

Met een 'vernuftig' apparaat bedoelen we een apparaat dat slim in elkaar zit, waarover goed is nagedacht. Andere woorden voor 'vernuftig' zijn: 'vindingrijk', 'ingenieus', 'goed doordacht', 'geniaal' en 'spitsvondig'.

1	m	2	a	3	a	k		
6	p	u	z	z	e	l		
	o	p					10	
13	p.	14		1	2	9		

TEST JEZELF

Ga naar de website van *Wijs Worden Basis* en maak de oefentoets bij dit hoofdstuk.

Paragraaf 3 De vijf zuilen van de islam

Voor Mohammed was zowel 1. het monotheïsme van belang als 2. een samenleving waar mensen voor elkaar opkomen. Om die beide doelen te bereiken schreef hij vijf plichten voor. Elke moslim dient zich hier aan te houden. Deze vijf plichten zijn heel belangrijk, ze dragen de islam, zou je kunnen zeggen. Vandaar dat ze ook wel de vijf zuilen van de islam worden genoemd.

BRON 6 De vijf plichten (of zuilen) van de islam

De eerste zuil betreft het uitspreken van de geloofsbelijdenis, ofwel: *shahada*. Iedereen die de geloofsbelijdenis in het bijzijn van getuigen met volle overtuiging uitspreekt, is daarna moslim. Een baby van islamitische ouders krijgt meteen na de geboorte door een moslimgeestelijke zijn naam en de geloofsbelijdenis in het oor gefluisterd en is daarmee moslim.

De tweede zuil, de *salaat*, houdt in dat een moslim vijf keer per dag bidt op vaste gebedstijden. Hij doet dit met het gezicht richting Mekka. Die gebeden kunnen overal

worden uitgesproken, thuis, op het werk maar natuurlijk ook in de moskee.

De armenbelasting, ofwel de *zakaat*, is de derde zuil. Op deze wijze helpen moslims elkaar en wordt echte armoede voorkomen.

De vierde zuil is het vasten (*saum*), tijdens de islamitische maand Ramadan. Aan deze vierde zuil besteden we zo dadelijk extra aandacht (blz. 117-119).

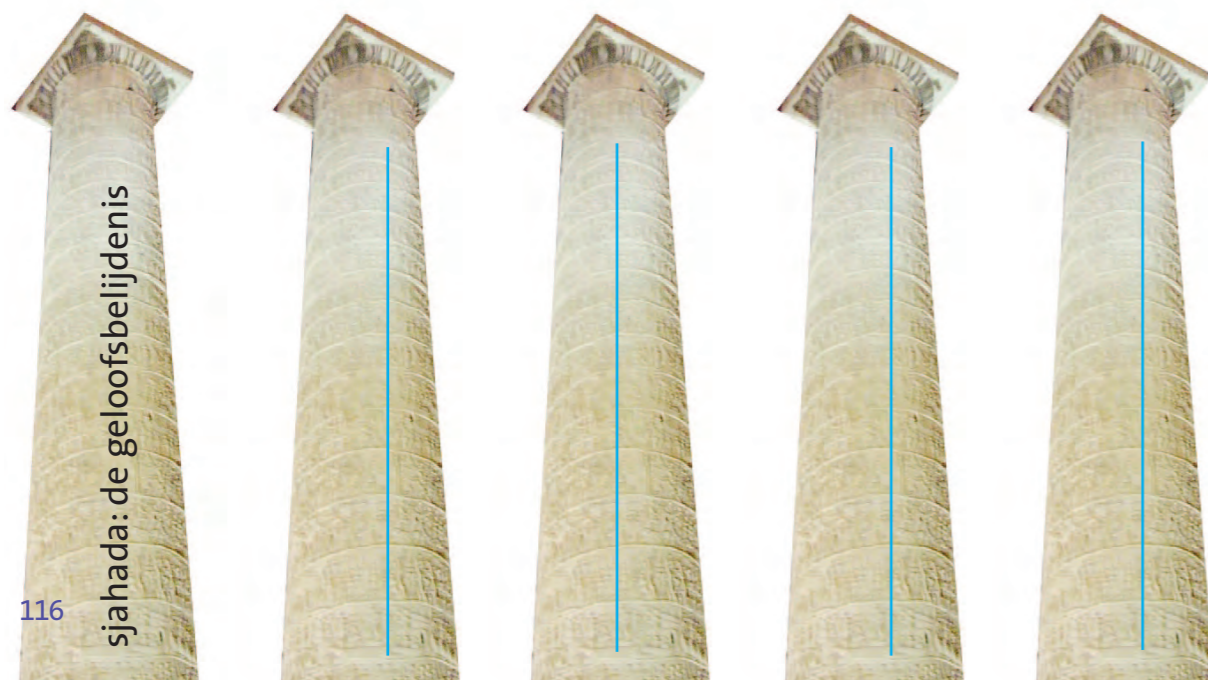
De *hadj* is de vijfde zuil. De hadj is de bedevaart naar Mekka. Deze bedevaart is een keer in het leven verplicht voor alle gezonde moslims die de reis kunnen betalen. Zie verder bron 7.

9

In bron 6 heb je kunnen lezen over de 'vijf zuilen' van de islam.

Zet de zuilen in het onderstaande schema nog eens op een rij. Eén is er al voorgedaan.

De islamitische vastenmaand: de Ramadan

Een moslim die aan de Ramadan doet, vast van zonsopkomst tot zonsondergang. *Vasten* dat klinkt misschien niet zo vrolijk. Maar moslims ervaren dit anders: voor hen is het juist een periode van gezelligheid, een feestperiode. Esmā Alariachi vertelde op tv over hoe zij de vastenperiode beleeft. Ze werd in 1979 geboren in Amsterdam en is doktersassistente, docente Engels maar inmiddels ook bekende Nederlander door haar rol in een televisieserie 'De Meiden van Halal'. Later won zij *De Nationale IQ Test* van BNN in de categorie 'Bekende Nederlander'.

Interviewer: De Ramadan is begonnen: wat heb je vandaag gegeten en wanneer was dat?

Esmā Alariachi: Nadat de zon om 18.27 onder was, heb ik dadels gegeten en een saucijzebroodje. Op z'n islamitisch, dus halal, ik heb geen soep gegeten, wel wat patat maar heel weinig, en fruit.

Interviewer: Waarom woon je tijdens de Ramadan tijdelijk bij je ouders?

Esmā Alariachi: Het is dan gezelliger bij mijn ouders thuis, bij mijn broertjes en zusjes. Je kunt het vergelijken met kerst. Iedereen zoekt met kerst zijn familieleden op, het is niet leuk om in je eentje te gaan eten. En met Ramadan is de hele maand een gevoel alsof het kerst is.

Interviewer: Waarom doen moslims aan de Ramadan, waarom doe jij het?

Esmā Alariachi: Ramadan is de negende islamitische maand, de maand waarop de Koran is neergedaald. In die maand hou je een soort innerlijke schoonmaak, je poetst zonden in jezelf weg zodat je weer met een schone lei kunt beginnen. Het is een maand van meeleven met mensen die geen eten hebben. Dat is er ook een onderdeel van. De Ramadan heeft vooral een spirituele waarde, het is een maand van bezinning, een maand van gebeden. Extra gebeden, extra Koran lezen. Het is even tot jezelf komen, terug naar de basis. Je laadt je islamitische batterij op, want het gaat er om iets van het Ramadan-gevoel het hele jaar vast te houden.

Interviewer: Is het verplicht of is het vrijwillig?

Esmā Alariachi: Als je moslim bent is het een van de vijf zuilen, dus je kunt het verplicht noemen. Maar mensen die ziek zijn mogen niet eens mee doen. Als je als vrouw aan het menstrueren bent, dan ben je er ook van vrijgesteld.

Interviewer: En moslims die zich daar niet aan houden, wat is daarmee?

Esmā Alariachi: Iedereen moet het voor zichzelf

Esmā Alariachi